

ChristenUnie

Hoeksche Waard

Verkiezingsprogramma Samen Recht Doen

2022 - 2026

Verkiezingsprogramma 2022-2026

Vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering op 17 november 2021

Samenstelling programmacommissie

Kees Groenendijk, Marco de Jong, Erik Spaans

Adviseurs

Alma Vervelde-Tuk, Huibert Steen, Jan van Westen, Kees van Pelt, Jurrian Hensen, Teun Baars, Gert-Jan van Asperen, Rini de Moed, Marco de Jong

Inhoud

Inhoud	3
Inleiding	5
ChristenUnie, partij in de samenleving	5
Een samenleving met toekomst	5
Van christenen voor alle mensen	5
De belangrijkste punten	6
Hoofdstuk 1 Betrouwbare overheid	6
1.1 Bestuur van de gemeente	6
1.2 Financiën	7
Hoofdstuk 2 Veiligheid	9
2.1 Een veilige samenleving	9
2.2 Drugs- en ondermijning	9
2.3 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld	10
2.4 Prostitutie	10
2.5 Mensenhandel en uitbuiting	10
Hoofdstuk 3 Energie, klimaat en milieu	11
3.1 Energieneutrale gemeente	11
3.2 Innovatieve verduurzaming bedrijven	11
3.3 Duurzame energie	11
3.4 Circulaire samenleving	12
3.5 Milieu	12
Hoofdstuk 4 Zorg en gezondheid	14
4.1 Volksgezondheid	14
4.2 Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties	14
4.3 Mantelzorgers	15
4.4 Iedereen telt mee en doet mee	15
4.5 Langer zelfstandig	15
4.6 Ouderen	16
4.7 Opvangvoorzieningen	16
4.8 Zorg voor vluchtelingen	16
Hoofdstuk 5 Gezin, jeugd en onderwijs	18
5.1 Ondersteuning van gezinnen, kinderen en jongeren	18
5.2 Sterke en effectieve jeugdhulp	18
5.3 Onderwijs	19
Hoofdstuk 6 Economie	21
Hoofdstuk 7 Landbouw, natuur en biodiversiteit	22
7.1 Landbouw en natuur vraagt om een gezonde economische agrarische sector	22
7.2 Ruimte voor de boer om er zijn boterham te verdienen	22

7.3 Voldoende groen, vitale ecosystemen met een gezonde biodiversiteit	22
7.4 Respectvol onderhoud openbaar groen, maaien en bestrijden	23
7.5 Openbare ruimte stimuleren met dorps-en wijkbudgetten	23
7.6 Natuurbeleving in het buitengebied	23
Hoofdstuk 8 Participatiewet, werk, inkomen, schuld en armoede	24
8.1 Werk en inkomen	24
8.2 Armoede en schulden	24
Hoofdstuk 9 Wonen	26
9.1 Beschikbare woningen	26
9.2 Woningen voor ouderen	26
9.3 Betaalbare woningen, ook voor jongeren	27
Hoofdstuk 10 Mobiliteit	28
10.1 Veilige routes	28
10.2 Vrijliggende fietspaden en goede aansluiting fietssnelweg	28
10.3 Met de auto	28
10.4 Openbaar en Publiek Vervoer	29
10.5 Verbetering OV-knooppunten	29
10.6 Vervoer kwetsbare groepen	29
Hoofdstuk 11 Kunst, cultuur en sport	30
11.1 Kunst en cultuur	30
11.2 Sport	30

Inleiding

ChristenUnie, partij in de samenleving

Deze verkiezingen gaan over mensen. Over jou en over mij. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en de manier van samenleven in de Hoeksche Waard.

Een samenleving met toekomst

Nog steeds voelen we de gevolgen van de coronacrisis. Veel inwoners ervaren nog dagelijks de fysieke impact van COVID. Economisch zijn er grote klappen gevallen en de maatregelen hebben bij jong en oud sociale en psychische sporen achtergelaten. De polarisatie is toegenomen. We konden elkaar niet ontmoeten en elkaars mening nuanceren. Daarnaast was er de toeslagenaffaire, waarin de overheid ernstig tekort is geschoten. Ook in de Hoeksche Waard is er teleurstelling in de samenleving en in de overheid. Sommige mensen voelen zich niet begrepen, niet gezien en soms helemaal klem gezet. De ChristenUnie is zich van deze dingen bewust en ziet dat de manier waarop we met elkaar de samenleving vorm geven ter discussie staat.

Gelukkig hebben we ook gezien dat als het erop aankomt we in de Hoeksche Waard oog voor elkaar hebben. Dat we in staat zijn om elkaar op creatieve manieren te vinden en elkaar te helpen. Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit belangrijk is om te geloven in en te werken aan een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'. Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in. Ondanks de grote financiële uitdagingen presenteren wij ons verkiezingsprogramma vol plannen voor de Hoeksche Waard die laten zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin wij samen recht willen doen: wij investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van de Hoeksche Waard, in het bevorderen van gemeenschappen die voor elkaar opkomen, in een duurzame economie en in keuzes die goed zijn voor Gods schepping.

Zet je in voor de bloei van de stad
waarin je woont, want de bloei
van de stad is ook jullie bloei.
(Jeremia 29:7)

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor Hoeksche Waard.

De politici van de ChristenUnie maken deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen die op tal van plekken in de samenleving, lokaal, provinciaal en landelijk, hun geloof een stem willen geven. Die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving. Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen.

Als God ons zo heeft liefgehad,
moeten wij ook elkaar liefhebben
(1 Johannes 4:11)

Van christenen voor alle mensen

De ChristenUnie is een partij *van* christenen *voor* alle mensen. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor de Hoeksche Waard, voor alle mensen.

Wij willen de liefde van God zichtbaar maken in onze daden, in onze politieke keuzes. Omdat bij God ieder mens van waarde is willen wij werken aan een samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen. De Heer zegt het in Micha 6:8 heel duidelijk: "Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de Heer van je wil: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God." Deze weg trachten wij te gaan.

De belangrijkste punten

- Omzien naar elkaar
  - Gratis openbaar vervoer voor mensen met een laag inkomen
  - Uitkering voor maatschappelijke participatie verhogen van EUR 100 naar EUR 150 per jaar
  - Terugdringen van drugsgebruik onder jongeren
  - Sportmogelijkheden voor iedereen toegankelijk en betaalbaar, publieke sport toestellen
  - Maatwerk en aandacht voor iedereen die in armoede leeft
- Klimaat
  - Zonnepanelen boven gemeentelijke parkeerplaatsen zoals recreatieoord Binnenmaas
  - Bloemrijke berm en aanplanten van meer bomen
  - Lokale buffers voor energieopslag
  - Vlas produceren als natuurlijk isolatiemateriaal
  - Stimuleren van schone lucht
- Vervoer
  - Hogere frequentie busverbindingen met regio Rotterdam en Drechtsteden
  - Meer veilige fietsroutes met slimme verlichting
  - Meer openbare oplaadpunten voor elektrische auto's
- Wonen
  - Meer betaalbare woningen voor starters en jongeren
  - Ruimte voor woon(zorg)initiatieven waarbij bewoners elkaar ondersteunen (Knarrenhofjes)
  - Meer ruimte voor het splitsen van woningen

Hoofdstuk 1 Betrouwbare overheid

1.1 Bestuur van de gemeente

De ChristenUnie staat voor een betrouwbare overheid op alle niveaus, dus ook op gemeenteniveau. Een gemeente met medewerkers die op tijd reageren, die meedenken met hun inwoners, serieus ingaan op hun vragen of ideeën en die doen wat ze toezeggen. Een overheid die naast de mensen staat, hen ondersteunt waar nodig, die meedenkt en stimuleert. Een overheid die uitgaat van de menselijke maat en zich niet verstopt achter procedures of loketten.

We zijn nu drie jaar één gemeente Hoeksche Waard. Hoe wordt het contact tussen 'bestuur' en inwoners ervaren? Ondanks de start met twee gemeentehuizen en enkele steunpunten werden door de coronacrisis de meeste contacten digitaal of telefonisch. Uit een door de gemeente gehouden tevredenheidsonderzoek bleek dat men tevreden was over de reacties vanuit de gemeente. Voelt u zich nu Hoeksche Waarder, of blijft u gewoon Numansdorper, Strijenaar of Heinenoorder? Het mag allemaal! Elk dorp heeft zijn eigen identiteit. De inkoop van de gemeente gebeurt zoveel mogelijk duurzaam, circulair en lokaal.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Een gemeente met een open deur en open oren voor iedereen die 'binnenkomt'; een gemeente die luistert en meedenkt, die ook meewerkt aan activiteiten (groot of klein) die onze inwoners, u dus, ten goede komen.
- Goede samenwerking tussen overheid en burgers. De overheid ondersteunt initiatieven vanuit de samenleving. Heeft u als individu of als groep inwoners of dorpsvereniging een goed idee of plan voor uw wijk of dorp, neem dan contact op met de dorps- of initiatievenmakelaar van de gemeente. Er is meer mogelijk dan u denkt.
- Snelle en goede communicatie tussen inwoner en gemeente. We vragen aandacht voor inwoners die (nog) niet zo digitaal onderlegd zijn. De gemeente moet er voor zorgen dat er geen tweedeling in de samenleving ontstaat, bijvoorbeeld door via de bibliotheek Hoeksche Waard digitaal onderwijs aan inwoners aan te bieden, een rol die door hen goed wordt opgepakt!
- Eenvoudig Nederlands in alle uitgaande stukken van de gemeente.
- Dat alleen bij tijdelijke noodzakelijkheid extra mensen of expertise worden ingezet. Wij willen personeel van de gemeente de kans geven zich binnen de organisatie te laten bijscholen.
- Samenwerking met buurgemeenten, grote en kleine. We vormen de achtertuin van Rotterdam, de doorgang Rotterdam-Antwerpen en zijn buurgemeente van Dordrecht. Laten we onze verantwoordelijkheid binnen dit grote gebied nemen en aansluiten bij initiatieven die ons direct of indirect aangaan en verder kunnen helpen. En laten we zelf initiatieven nemen die de Hoeksche Waard op de kaart zetten zoals: tour langs de boer, rondje Hoeksche Waard, bedrijvenexcursie, bedrijven in de spotlight zetten in regiobladen. Hierin kan de gemeente optrekken samen met de Ondernemersvereniging Hoeksche Waard.
- We willen als Hoeksche Waard een Fairtrade gemeente worden en zullen de activiteiten die daarvoor ondernomen moeten worden van harte ondersteunen.
- De gemeente denkt vanuit 'wat zijn de mogelijkheden' in plaats van 'wat zijn de regels'.
- Dorpsgericht werken: 1 dorp, 1 plan.
- Sociaal raadslieden die meer zichtbaar en bereikbaar zijn voor iedereen en die het opnemen voor de mensen die vastlopen bij de gemeente.
- De jeugdraad en de kinderbουργemeester structureel betrekken bij wat er in onze gemeente speelt.
- Dat de gemeente 'Right to challenge' ondersteunt, een vorm van meedoen waarmee wijken en buurten lokale voorzieningen en gemeentelijke taken in eigen hand nemen, zodat inwoners gezamenlijk een opgave kunnen aanpakken.

1.2 Financiën

Geld staat wat de ChristenUnie betreft altijd ten dienste van de mens. Als ChristenUnie willen we uiteraard dat de gemeente verstandig omgaat met het geld dat ons via de overheid en de inwoners ter beschikking wordt gesteld. We vinden het belangrijk dat er tegenover u als inwoners jaarlijks op een heldere manier verantwoording wordt afgelegd over de besteding ervan.

Het OZB-tarief in de Hoeksche Waard behoort tot de laagste van Nederland. Dat is mooi en dat willen we graag houden. Tegelijk willen we ook goede zorg blijven verlenen voor mensen die het moeilijk hebben.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Prioriteit blijven geven aan goede jeugdzorg en invulling van sociale regelingen, WMO, jeugdhulp, enzovoorts, wetende dat dit financiële gevolgen heeft zolang de landelijke overheid nog niet alle uitgaven vergoedt/bekostigt.
- Alleen een verhoging van de onroerende zaakbelasting als dit noodzakelijk is om de voorzieningen in de dorpen op peil te houden, zoals bibliotheek, sportgelegenheden en voor bijvoorbeeld het onderhoud van een veilige en nette buitenruimte. De uitstraling van onze buitenruimte heeft grote invloed op het

welbevinden van ons allemaal: ons veiligheidsgevoel, ons gedrag en omgaan met onze eigen buitenruimte (straat, plein etc.). Hier moet dus voldoende geld beschikbaar voor zijn.

- De klimaatdoelen zoveel mogelijk benaderen. Hier zijn grote investeringen voor nodig: vitale ecosystemen en duurzaamheidsmaatregelen zoals zonnepanelen, oplaadstations etc... vragen om structureel geld. Er is een motie aangenomen om Europese subsidiestromen inzichtelijk te krijgen en deze zoveel mogelijk aan te vragen. Grote vraag blijft ook wat het Rijk gaat bijdragen en, als dit niet voldoende zal zijn om in 2040 een energieneutrale Hoeksche Waard te realiseren, wat we dan als gemeente daarvoor over hebben?
- Financiën inzetten om groen en sociaal te zijn.

Hoofdstuk 2 Veiligheid

Als inwoner van de Hoeksche Waard wilt u veilig kunnen leven. De overheid heeft de wettelijke plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Daarnaast vindt de ChristenUnie dat iedere burger hierin ook een verantwoordelijkheid heeft.

2.1 Een veilige samenleving

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. Hard waar het moet, zacht waar het kan. Betrokkenheid van inwoners en organisaties is van groot belang. Inwoners worden als oren en ogen van de politie actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit is mogelijk door de inzet van Burgernet, internet, social media en app-groepen in de wijk. De ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor inwoners in de wijk en zijn coördinerende taak naar andere agenten en de gemeente om problemen in de wijk concreet aan te pakken.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat in de Hoeksche Waard de wettelijk norm van 1 wijkagent op 5000 inwoners wordt gehaald.
- Inwoners worden betrokken bij veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet, en Buurtpreventie Apps.

2.2 Drugs- en ondermijning

In de afgelopen jaren is Nederland haar naïviteit verloren als het gaat om de keiharde wereld van de drugscriminaliteit. Gelukkig is de Hoeksche Waard een veilig en prettig gebied om in te verblijven en is grootstedelijke complexe problematiek bij ons minder aan de orde. Toch moet ook de Hoeksche Waard zich beschermen tegen de invloeden van drugscriminaliteit en ondermijnende effecten die dit met zich meebrengt.

Mensen zijn geschapen door God. Het kan niet de bedoeling zijn dat zij door drugs, drank, of verslaving zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt raken. De ChristenUnie maakt zich ernstig zorgen om een groeiende acceptatie en het gebruik van drugs door zowel jongeren als ouderen. De ChristenUnie pleit voor een inzet op bewustwording bij (recreatieve) drugsgebruikers, die een crimineel systeem in stand houden. Drugscriminelen maken vaak misbruik van kwetsbaren in de samenleving. Dit kunnen jongeren zijn die worden verleid om drugs te dealen. Of de ondernemer met een lege schuur of loods, waar criminelen drugs willen opslaan of produceren. In deze wereld kun je maar één keer 'nee' zeggen. De ChristenUnie wil de kwetsbaren in de Hoeksche Waard beschermen.

Ten slotte stelt de ChristenUnie grenzen aan hen die actief zijn in het criminele milieu en misbruik maken van onze inwoners. Tegen deze criminelen wordt stevig en rechtvaardig opgetreden, waarbij alle mogelijke wettelijke middelen en bevoegdheden worden ingezet.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat gebruikers bewust worden van hun aandeel bij het instandhouden van de criminaliteit. Een rioolwateronderzoek naar drugsgebruik kan hierbij inzicht geven.
- De weerbaarheid bij jongeren verhogen voor het 'snelle geld' dat drugscriminaliteit lijkt te bieden. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld ondernemers en agrariërs met lege loodsen of schuren. Criminele systemen aanpakken die misbruik maken van inwoners van de Hoeksche Waard.
- Een (regionaal) plan van aanpak Ondermijning, ter bestrijding van verwevenheid boven- en onderwereld en daarmee gericht op het aanpakken van de georganiseerde (grootschalige) criminaliteit.

- Bewustwording bij inwoners vergroten op het herkennen van signalen en het daadwerkelijk melden hiervan.
- De wet Bibob (Wet Bevordering IntegriteitsBeoordelingen door het Openbaar Bestuur) inzetten waar dit mogelijk is: als er een ernstig gevaar dreigt, waarbij bijvoorbeeld een vergunning wordt misbruikt, kan de gemeente de aanvraag weigeren of de afgegeven vergunning intrekken.

2.3 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen mishandeling. Want de gevolgen van mishandeling zijn groot. Geweld in huiselijke kring komt vaker voor dan we denken. Niet alleen kinderen maar ook ouderen en (ex-)partners zijn dagelijks slachtoffer. Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend zijn bij alle inwoners van de Hoeksche Waard. Voor slachtoffers van huiselijk geweld moet er passende hulp en/of een veilige opvang zijn.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat consultatiebureaus (Centrum voor Jeugd en Gezin/Jeugdgezondheidszorg) begeleiding bieden in het omgaan met huilgedrag van baby's.
- Een aanpak kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskunde, onderwijs, wijkteam en Veilig Thuis.
- In de komende periode meer aandacht voor ouderenmishandeling.

2.4 Prostitutie

Prostitutie is geen gewoon beroep. Er is bijna altijd sprake van machtsongelijkheid en economische ongelijkheid. Daarom is de ChristenUnie tegen prostitutie.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Een actieve rol van de gemeente bij het zoeken naar een veilige opvang voor slachtoffers van seksueel misbruik, loverboys en van pooiers.
- Voorlichting en hulpverlening voor jongeren op het gebied van digitale weerbaarheid, zoals bij sexting en grooming. En ondersteuning voor de ouders in het herkennen van signalen hiervan.

2.5 Mensenhandel en uitbuiting

Mensenhandel betekent per definitie het uitbuiten van mensen. Het vrije verkeer van goederen en diensten in Europa biedt veel kansen, maar kent ook schaduwkanten. Denk hierbij aan de omstandigheden waarin sommige EU-arbeidsmigranten in woningen verblijven. In een gebied met veel seizoensgebonden arbeid is ook de Hoeksche Waard vatbaar voor mensenhandel en uitbuiting.

Daarom wil de ChristenUnie:

- De aanbevelingen van de commissie Roemer (EU-arbeidsmigranten) overnemen en implementeren.
- In samenwerking met andere gemeenten in de regio, actieve inzet voor beleid tegen mensenhandel en uitbuiting.
- Dat ieder slachtoffer van mensenhandel terecht kan bij gemeentelijke voorzieningen zoals opvang en begeleiding.
- Informatiepakketten voor bijvoorbeeld arbeidsmigranten, bij voorkeur in hun eigen taal, met daarin minimaal de rechten en plichten en de mogelijkheden om melding te maken van misstanden en hulp in te roepen.

Hoofdstuk 3 Energie, klimaat en milieu

In de gemeente Hoeksche Waard willen we een schone leefomgeving - lucht, water, land - waarin we veilig en gezond kunnen leven. Dit gunnen we niet alleen onszelf maar de hele planeet waar we een deel van zijn. De ChristenUnie wil daarom zorgvuldig omgaan met de schepping. Dat betekent: verduurzamen, recyclen en hergebruiken en ruimte geven aan groen.

3.1 Energieneutrale gemeente

Wat de ChristenUnie betreft worden alle nieuwbouwwoningen energieneutraal gebouwd, dus 0 op de meter.

Voor alle informatie en subsidieregelingen rond duurzaam en gasvrij wonen kunnen inwoners terecht bij Energieloket Hoeksche Waard. Dat loket moet alom bekend zijn. Wanneer huizen verbouwd worden, moeten inwoners de kans krijgen om deze ook te verduurzamen.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat in 2026 75% van de inwoners bekend is met het energieloket.
- Een actief klimaat-armoedebeleid, zodat minder draagkrachtigen geholpen worden bij de verduurzaming van hun woningen. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van betaalbare isolatie, afspraken rond zonnepanelen, door de verzilvering, door afspraken met HW Wonen en door andere maatregelen.
- Dat de duurzaamheidslening en de stimuleringslening (voor mkb, verenigingen en instellingen) actief worden aangeboden.
- Uitbreiding van publieke laadpalen, het liefst op innovatieve manieren zoals laadpalen in lantaarnpalen.
- In 2026 minimaal 2 snellaadstations voor personenauto's in de Hoeksche Waard.

3.2 Innovatieve verduurzaming bedrijven

Binnen en buiten de Hoeksche Waard moeten de milieudoelstellingen in samenwerking met de omgevingsdiensten en provincie Zuid-Holland de CO₂-uitstoot sterk minimaliseren. Een minimale milieuoetafdruk en gebruik van enkel hernieuwbare energiebronnen worden nagestreefd. Dit streven moet optimaal ondersteund worden.

Daarom wil de ChristenUnie dat:

- De Energieke Regio bekend is bij instellingen, bedrijven en verenigingen.
- Het energieloket voor bedrijven wordt gepromoot.
- Experimenten toestaan, op verzoek van inwoners, van plaatsing van een kleine windmolen van ongeveer 15 meter hoog bij boerderijen, naar Gronings voorbeeld. Dit zijn molens met houten wieken en deze zorgen voor een gelijkmatiger energieaanbod wanneer agrariërs al zonnepanelen hebben.
- Grote parkeerplaatsen met waterdoorlatende verharding worden aangelegd.
- Nieuwe bedrijven bij vestiging moeten voldoen aan duurzaamheidseisen.

3.3 Duurzame energie

De ChristenUnie Hoeksche Waard staat achter het programmaplan Duurzaamheid. Hierin is geen ruimte voor nieuwe windparken in de Hoeksche Waard.

We zijn vóór uitbreiding van zonnepanelen op daken van huizen en bedrijven. Zo ontstaan zonnedaken en kleinschalige zonneparken. Dit doen we in goed overleg met agrariërs, met als uitgangspunt dat vruchtbare landbouwgrond zoveel mogelijk wordt behouden.

Bij aanleg van zonneparken is er altijd sprake van dubbelgebruik. Dit houdt in dat zonneparken naast energieopwekking ook een andere functie hebben, zoals stimulering van biodiversiteit. Ook het overdekken van grote parkeerplaatsen met zonnepanelen is een goed voorbeeld hiervan.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Zonnedaken boven gemeentelijke parkeerplaatsen.
- Innovatie door ondernemers op het gebied van waterstof stimuleren.
- Minimaal 2 waterstoftankstations in de Hoeksche Waard, zodat ook personenauto's waterstof kunnen tanken in de Hoeksche Waard.
- Dat omwonenden mee kunnen profiteren van wind- en zonneparken, door meedoen in financiering en/of exploitatie door bijvoorbeeld energiecoöperaties of een gebiedsgebonden bijdrage die terugvloeit naar de lokale samenleving.
- Dat bewoners meebeslissen waar zonneparken komen.
- Kleinschalige energiecoöperaties en buurt accu's om lokale energieopwekking ook lokaal te gebruiken.

3.4 Circulaire samenleving

Grondstoffen raken op en dus zullen we daar zorgvuldig mee om moeten gaan. Producten die we denken niet meer nodig te hebben zullen we moeten gaan zien als nieuwe grondstof. Het stoppen van overconsumptie is het beste. Daarentegen is het verbranden van afval wel het meest slechte. Tussen deze twee uitersten is veel mogelijk. Van recyclen of hergebruik tot het heroverwegen van consumptie. Dit vraagt een stimulerende en faciliterende inzet van de gemeente. En dit betreft niet alleen de economie, maar ons geheel van de samenleving. Iedereen heeft hierin verantwoordelijkheid.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat in 2026 minimaal 50% van de inwoners weet wat circulaire samenleving inhoudt.
- Gescheiden afvoer van riool- en hemelwater. Het hemelwater wordt hergebruikt.
- De rest afvalstroom per huishouden terugbrengen tot het minimale.
- De vestiging van kringloopwinkels stimuleren.
- Dat groenafval uit de Hoeksche Waard wordt omgezet in bio-energie/bokashi (compost).

Isoleren is de eerste stap in het tegengaan van CO2 uitstoot. De manier van isoleren kan ook zo duurzaam mogelijk worden gedaan. Het gebruik van vlas, wat lokaal geproduceerd wordt, is bij uitstek een goed isolatiemateriaal. Daarnaast wordt het belangrijk om circulair te gaan bouwen. Zo blijven grondstoffen en bewerkte grondstoffen ook voor de toekomst hun waarde houden.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Proefdraaien met lokaal produceren en verwerken tot isolatiemateriaal van vlas.
- Circulair gaan bouwen bij woningen, in combinatie met lokaal geproduceerde producten zoals hout en vlas.
- Het verbouwen van vlas als isolatiemateriaal stimuleren.
- Aanleg van een distributiehub, zodat met elektrische auto's pakketten door de Hoeksche Waard kunnen worden afgeleverd, opgehaald en intern verspreid.

3.5 Milieu

De Christenunie wil schone lucht, omliggende havengebieden zoals Moerdijk en Rotterdam veroorzaken regelmatig stankklachten. Bij een zuidwestelijke wind zijn wij regelmatig effectgebied. Schadelijke dampen vanuit het industriegebied Moerdijk veroorzaakt door ontgassen van motortankschepen op het Hollandsch

Diep e.o. moeten tot een minimum beperkt of verboden worden. De Christenunie Hoeksche Waard heeft in 2021 een aangenomen motie hierover ingediend en zal zich daarvoor blijven inzetten.

Hoofdstuk 4 Zorg en gezondheid

De ChristenUnie wil dat iedereen meedoet in de Hoeksche Waard; het is belangrijk dat mensen elkaar, indien mogelijk, helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk heeft de gemeente de taak te zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen, die het niet op eigen kracht redden.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Gebruik blijven maken van maatwerk, waarbij de menselijke maat centraal blijft staan (de zogenaamde Doorbraakmethode).

4.1 Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. Wij willen dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien.

We maken werk van gezonde voeding, het voorkomen van overmatig alcoholgebruik, niet roken en voldoende beweging.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Uitgebreide voorlichting over alcohol- en drugsgebruik, ter voorkoming van gezondheidsschade.
- Dat de gemeente het Lokale Preventieakkoord zo goed mogelijk uitvoert.

4.2 Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Kerken pakken steeds vaker maatschappelijke taken op en moeten dus vanuit de gemeente actief benaderd worden.

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. De ChristenUnie wil bijsturen waar nodig. De ChristenUnie wil dat er gedacht wordt vanuit de zorgvraag van inwoners.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Bij complexe zorg hebben mensen één casemanager. Beschikkingen waarin verschillende afwegingen worden gemaakt voor o.a. WMO, jeugdhulp, participatiewet, minimabeleid enz., worden in één totale zorg-aanpak aan de zorgvrager aangeboden.
- Dat als zorg niet via een Zorg-In-Natura (ZIN) contract geleverd kan worden een persoonsgebonden budget (pgb) als instrument mogelijk blijft om toch passende zorg bij een zorgverlener naar keuze aan te vragen.
- Dat een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning nooit mag leiden tot zorgmijding.
- Meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen, zoals scootmobielen.
- Dat de gemeente zoveel mogelijk gebruik maakt van voorlichting door ervaringsdeskundigen.
- Dat de gemeente, in overleg met onderwijs, bibliotheken en wijkteams, blijft werken aan de aanpak van (digitale) laaggeletterdheid.
- Keuzevrijheid in zorgaanbieders, juist ook waar het gaat om identiteitsgebonden zorg.
- Inzet door de gemeente op vernieuwende vormen van zorg, zodat mensen die verward gedrag vertonen de aandacht en zorg van de omgeving krijgen. Tegelijk zal de samenleving meer oor en oog moeten krijgen voor burens die 'anders' zijn.
- Dat de gemeente samen met de GGZ afspraken maakt over hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken kunnen worden en hoe kan worden voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ.

- Dat de gemeente Hoeksche Waard inzet op zelfhulpgroepen voor mensen met verward gedrag en op de beschikbaarheid van woonruimte.
- Pleiten voor inloophuizen en time-out voorzieningen voor kortdurende opname.

4.3 Mantelzorgers

Dagbesteding en respijtzorg, waarbij de mantelzorger wordt ontlast, zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom blijft de ChristenUnie zich inzetten voor een voldoende aanbod van respijtzorg en waardering van de mantelzorger. Laten we hier vooral oog hebben voor jonge mantelzorgers.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat de gemeente mensen die mantelzorger zijn of worden actief wijst op beschikbare vormen van ondersteuning.
- Dat de gemeente de regels en drempels bij het aanvragen van een mantelzorgwoning minimaliseert.

4.4 Iedereen telt mee en doet mee

Met het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een beperking is een inclusieve samenleving dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil verder. Mensen met een beperking moeten overall mee kunnen doen. De gemeente zorgt dat haar gebouwen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners en ook digitaal moet de gemeente bereikbaar zijn voor mensen met een beperking.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat de openbare ruimte en het openbaar vervoer op zo'n manier wordt ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen in de Hoeksche Waard en zich er zelfstandig kunnen redden.
- Dat de gemeente ervoor zorgt dat (gemeentelijke) evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.
- Dat de gemeente Hoeksche Waard lokale sportverenigingen stimuleert om kinderen met een beperking te laten sporten.
- Dat de gemeente een toilet norm opstelt, zodat er voldoende beschikbare toiletten aanwezig zijn in drukke voetgangersgebieden en verblijfsgebieden.

4.5 Langer zelfstandig

Steeds meer mensen met een zorgvraag wonen langer thuis. Woningen moeten dus geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. De ChristenUnie vindt dat de Hoeksche Waard daarin, samen met woningcorporaties en woningeigenaren een grote verantwoordelijkheid heeft.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat woningeigenaren voorlichting krijgen over het levensloopbestendig maken van hun woning.
- Dat er voldoende aangepaste zorgwoningen zijn, zeker voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond of met fysieke beperkingen.
- Dat de openbare ruimte veilig en toegankelijk is en ruimte biedt voor ontmoeting.
- Ruimte geven aan woonzorginitiatieven waarbij inwoners elkaar ondersteunen in de verschillende levensfasen.
- Het sluiten en centreren van voorzieningen zoveel mogelijk voorkomen.

4.6 Ouderen

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ze hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals die nu is. Ouderen verdienen aandacht en steun, juist in deze tijd. Eenzaamheid wordt een steeds groter risico.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat de gemeente initiatieven ter bestrijding van eenzaamheid ondersteunt, onder andere door het laten opzetten van een bezoekersnetwerk door vrijwilligers uit de gemeente.
- Dat sport en bewegen voor ouderen een speerpunt wordt in het gemeentelijke sportbeleid.
- Dat zingeving bij gesprekken met ouderen met een zorgvraag een bespreekbaar onderwerp wordt.
- Dat de gemeente Hoeksche Waard een dementievriendelijke gemeente is door relevante medewerkers een gerichte training Samen Dementievriendelijk aan te bieden, dementie in de samenleving bespreekbaar te maken en de juiste zorg en ondersteuning te bieden aan mensen met dementie en hun mantelzorgers.
- Dat de website van de gemeente 'ouderenproof' is. Per dorp is er een actuele sociale kaart, die ook in gedrukte vorm beschikbaar is: een kaart met (contact-)gegevens welke organisatie wat doet en waar zij actief is binnen de Hoeksche Waard.
- Dat samen met de bibliotheek een cursus wordt aangeboden om ouderen (zo nodig) meer digitaal-vaardig te maken.

4.7 Opvangvoorzieningen

De gemeente heeft de verplichting mensen die door wat voor oorzaak dan ook geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat er voldoende en adequate opvang is voor dak- en thuislozen. Niemand in de Hoeksche Waard slaapt buiten zijn/haar wil op straat.
- Dat de opvang zo kort en zo sober mogelijk is; cliënten worden gestimuleerd via een hulptraject stappen te zetten om hun eigen leven weer op te pakken.

4.8 Zorg voor vluchtelingen

De gemeente Hoeksche Waard heeft een verantwoordelijkheid voor en een goede reputatie als het gaat om goede opvang van vluchtelingen. Daarom ondersteunt de ChristenUnie dat de gemeente Hoeksche Waard haar bijdrage levert aan een goede opvang van asielzoekers door middel van de heropening van het AsielzoekersCentrum in 's-Gravendeel. Hier wordt voor korte termijn opvang geboden aan mensen die hun land moesten ontvluchten en wachten op een status.

Daarnaast willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren en gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. De ChristenUnie pleit allereerst voor gespreide huisvesting. Zo nodig moeten flexwoningen gerealiseerd worden zoals nu in het voormalige gemeentehuis in Numansdorp. Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden verdienen aanmoediging en ondersteuning.

De ChristenUnie vindt dat iedereen recht heeft op onderdak, dus ook uitgeprocedeerde asielzoekers en staatlozen.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt voor het, verspreid over de wijken, huisvesten van statushouders.
- Dat activiteiten vanuit de samenleving, zoals maatjes-/buddyprojecten die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden omarmd. De gemeente steunt (financieel) maatjesprojecten omdat die bijdragen aan de kennismaking met onze waarden, cultuur en taal.
- Dat de gemeente het bedrijfsleven inschakelt en hen uitdaagt statushouders in dienst te nemen waarbij de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft.
- Dat een lokaal beleidsplan voor snelle en efficiënte integratie van nieuwkomers wordt opgesteld in samenspraak met alle betrokken partijen (COA, IND, Vluchtelingenwerk, scholen, kerken etc).

Hoofdstuk 5 Gezin, jeugd en onderwijs

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De Hoeksche Waard moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis onderwijs en zorg kunnen krijgen, óók zij die extra ondersteuning nodig hebben.

5.1 Ondersteuning van gezinnen, kinderen en jongeren

Stabiele, sterke en liefdevolle gezinnen vormen de veilige basis voor gelukkige kinderen die zich goed ontwikkelen. In de huidige cultuur zijn de verwachtingen van relaties hoog en tegelijkertijd is trouw in relaties niet vanzelfsprekend. Voor kinderen is de echtscheiding van hun ouders vaak bijzonder ingrijpend. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is nodig omdat daarmee kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat stellen met kinderen handvatten aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap.
- Dat geboortezorg niet alleen gericht is op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding.
- Dat de gemeente met professionals preventief (v)echtscheiding-beleid ontwikkelt, gericht op het vrijwillig versterken van relaties van ouders in de Hoeksche Waard, maar ook op tijdige hulp als een scheiding onvermijdelijk is.
- Ouderschaps cursussen en informatie over relatieondersteuning die laagdrempelig beschikbaar is.

5.2 Sterke en effectieve jeugdhulp

Goede jeugdhulp is de verantwoordelijkheid van de gemeente Hoeksche Waard en de jeugdzorgaanbieders. Jeugdhulp moet zonder wachtlijsten beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die echt ondersteuning nodig hebben. Bovendien is het belangrijk om de zorg dichtbij de kinderen en jongeren te organiseren. Hiervoor is voldoende geld nodig en een brede blik op de problemen van kinderen en jongeren die zich melden bij de jeugdhulp.

Het is voor sommigen lastig geworden te accepteren dat bepaalde moeilijkheden bij het leven horen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in de Hoeksche Waard het normaliseren van dergelijke (tijdelijke) moeilijkheden weer bespreekbaar maken. De ChristenUnie pleit verder voor preventie en vroegsignalering en dat de juiste zorg beschikbaar is. Hiervoor is het nodig dat de zorgvrager, het gezin, samen met de omgeving en professionals één plan maakt.

Het spreekt voor zich dat het Rijk daarvoor voldoende adequate middelen beschikbaar stelt!

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat in de Hoeksche Waard bij iedere huisarts praktijkondersteuners blijvend worden ingezet.
- Blijvende investeringen door de gemeente Hoeksche Waard in deze professionals, om jeugdigen met lichte psychosociale problematiek ondersteuning te geven.
- Dat ouders/gezinnen actief worden gewezen op de mogelijkheid om via een PGB identiteitsgebonden of specialistische zorg in te kunnen kopen als de gemeente deze zorg zelf niet heeft ingekocht.
- Dat de gemeente heldere afspraken met de zorgpartners maakt, zodat er continuïteit van zorg en ondersteuning is als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden.
- Versterking en/of intensivering van de positie van maatschappelijk werk op de scholen, zodat de basisschool kan functioneren als laagdrempelige vindplaats van jeugdhulp en de Jeugdteams. Dit

voorkomt doorstroming naar zwaardere vormen van zorg en ondersteunt de leerkracht, het kind en de ouders, die terecht kunnen bij een professional, die de zorg overneemt.

- Versterking van de integrale begeleiding van multi-probleemgezinnen en tienermoeders, zodat betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken. Waar nodig versterken we binnen de Hoeksche waard de aanpak van één gezin, één plan, één coördinator, aangestuurd door de Jeugdteams.
- Dat inkoop van jeugdhulp in de eerste plaats op kwaliteit gericht is, en niet alleen op prijs.
- Optimale ondersteuning van jongeren die mantelzorger zijn vanuit de Wmo, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan en vrije tijd hebben.
- Dat de gemeente de werving van pleegouders en gezinshuizen ondersteunt en zorgt voor voldoende deskundige ondersteuning.
- Extra investeren in het werven en begeleiden van steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.
- Het mogelijk maken dat er voorlichting over het begeleiden van social mediagebruik en digitale veiligheid via de scholen aan ouders en kinderen kan worden gegeven.
- Aandacht voor de psychische gezondheid bij kinderen en ouders, extra inzet op het voorkomen of anders verminderen van depressies en suïcide onder jongeren.

5.3 Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. Kernbegrippen voor goed onderwijs zijn keuzevrijheid, vertrouwen, verantwoordelijkheid en professionaliteit.

De Hoeksche Waard mag zich gezegend weten met kwalitatief goed onderwijs. Zeker ook in coronatijd was te merken dat leerkrachten zich volop hebben ingezet voor elk kind.

De ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. En alle onderwijs is bijzonder. Dit houdt in dat ouders, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen en dat de gemeente de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteert.

De relatie tussen onderwijs en de gemeente is belangrijk. Daarom investeert de gemeente in deze relatie door goed contact te houden, zowel met de besturen als met de individuele scholen. We hebben hetzelfde doel: dat kinderen en jongeren zich cognitief en sociaal kunnen ontwikkelen. Dit goede onderwijs willen we als lokale ChristenUnie ondersteunen waar dat binnen onze mogelijkheden ligt.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat de jeugdhulpverleners en de Jeugdteams zoveel mogelijk samenwerken met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs en de professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen. Preventie in jeugdhulp en onderwijs is inzet voor de samenwerking.
- Dat de gemeente een stimulerende en faciliterende rol blijft spelen richting het onderwijs om specifieke programma's en projecten te ondersteunen op het vlak van:
  1. het bevorderen van leesvaardigheid en voorkomen van taalachterstand/laaggeletterdheid, bijvoorbeeld middels het programma Bouw!, specifieke interventies vanuit de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, door ondersteuning van leesclubs en taal- en leesstimuleringsprogramma's;
  2. ontwikkelen van sociale (groeps)vaardigheden en het voorkomen van pesten, door voor iedere school de inzet van specifieke programma's te faciliteren;
  3. ontwikkelen van respect voor mensen met een andere achtergrond;
  4. bewustwording van duurzaam gedrag.

- Dat de samenwerking tussen onderwijs, overheid en arbeidsmarkt krijgt vorm via het SOB (Samenwerking Onderwijs en Bedrijfsleven), zodat plaatselijke ondernemers stageplekken beschikbaar stellen en het onderwijs goed aansluit op de behoeften van de overheid en het bedrijfsleven. Hierbij vraagt de ChristenUnie vooral aandacht voor arbeidsmarktrelevante vmbo- en mbo-opleidingen.
- De gemeente zet maximaal in op het voorkomen van schooluitval in samenwerking met de schoolbesturen en de jeugdzorg.
- Dat er, naast het beschikbaar stellen van werkplaatsen, ondersteuning vanuit onze gemeente is, zodat kwetsbare jongeren uit onder andere het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving krijgen.
- Extra begeleiding vanuit het wijkteam in samenwerking met het onderwijs voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan.
- Dat de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt voor haar deel t.a.v. de onderwijshuisvesting, waarbij ontwikkeling en vernieuwing van onderwijs wordt gestimuleerd en er aandacht is voor duurzaamheid en een goed binnenklimaat.

Hoofdstuk 6 Economie

De Hoeksche Waard staat bekend als een eiland waar zakelijk gezien veel gebeurt, op allerlei terreinen: we hebben veel ondernemende inwoners. Daar zijn we trots op! Naast innovatieve landbouwbedrijven en daaraan gerelateerde bedrijven kennen we grote namen op technisch en handelsgebied, verschillend in grootte en aantal medewerkers. Ook de verschillende bedrijventerreinen zijn goed gevuld. Bijna allemaal vormen ze een BedrijvenInvesteringsZone: een samenwerkingsverband waardoor men met elkaar de terreinen verzorgt en veilig houdt.

Wat betreft toerisme biedt de Hoeksche Waard prachtige mogelijkheden: we wonen op een schitterend eiland! Daar mogen ook anderen volop van genieten. Rust en ruimte blijven kernwoorden.

Als ChristenUnie blijven we voorstander van zondagsrust; het is een zegen een gezamenlijke rustdag te hebben ten behoeve van kerkgang en om op adem te kunnen komen, alleen of met het gezin.

Aangezien ook de Hoeksche Waardse bevolking vergrijst - er zijn steeds meer ouderen en minder jongeren - kampen we ook hier met een (dreigend) personeelstekort, vooral in de zorg en in de techniek. Hierop wordt al actie ondernomen door intern opleidingen aan te bieden binnen de zorg (Alerimus en Zorgwaard) en MBO-opleidingen binnen bedrijven. Hierdoor hopen we jongeren op ons eiland te houden.

Bereikbaarheid blijft een belangrijk issue voor alle bedrijven, juist in deze spannende tijden van renovatie van de Haringvlietbrug en Kil- en Heinenoordtunnel (zie Mobiliteit). OV, (snel-)fietspaden en ontsluiting West-Hoeksche Waard vragen continue aandacht. Goede OV-aansluitingen op bedrijventerreinen zijn van belang om personeel aan te trekken en autodrukke terug te dringen.

Daarom wil de ChristenUnie:

- De vestiging van grote distributie- en datacentra, waarmee weinig werkgelegenheid gemoeid is, voorkomen.
- Dat de vestiging van hoogwaardige kennisbedrijven wordt gestimuleerd, bijvoorbeeld door het faciliteren van innovatielabs.
- De randvoorwaarden scheppen om detailhandel juist in de kleine dorpen te behouden, vanwege de leefbaarheid.
- Aandacht blijven vragen voor 'Koop lokaal!', een waardevol initiatief tegenover de digitale aankopen bij internet-giganten met vervuilende terughaalacties.
- Sociale ondernemers, die plaats bieden aan mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt ondersteunen. Ook andere integratieprojecten om meer mensen een zinvolle dagbesteding te geven, betaald of onbetaald, verdienen onze steun.
- Dat het hebben van een bedrijf aan huis eenvoudig kan worden gerealiseerd. Regelgeving moet duidelijk en dus niet onnodig ingewikkeld zijn.
- Geen grote vakantieparken, maar wel 'logeren bij de boer', natuurkampeerterreinen of kleine aantallen vakantiewoningen passend in het landschap.
- Zoveel mogelijk winkels dicht op zondag om in plaats van de 24-uurs economie de ondernemers rust te gunnen in de jachtige samenleving.
- Uitbreiding MBO-opleidingen binnen bedrijven.
- Ruimte bieden aan start-ups (beginnende bedrijven) die elkaar kunnen ontmoeten en inspireren, bijvoorbeeld in het voormalige Actief College in Oud-Beijerland.
- Initiatieven, zoals het ondernemersloket, het partnerschap binnen de Regio Deal, de bedrijfsfunctionarissen en HWhelp! voortzetten om zoveel mogelijk werkgelegenheid binnen de Hoeksche Waard te kunnen blijven bieden.

Hoofdstuk 7 Landbouw, natuur en biodiversiteit

7.1 Landbouw en natuur vraagt om een gezonde economische agrarische sector

De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector en heeft een hart voor boeren en tuinders. Wij zijn blij en dankbaar dat sommige innovatieve agrarische bedrijven in de Hoeksche Waard de bodem anders bemesten, bewerken en minder gewasbeschermingsmiddelen toepassen of overstappen op biologische landbouw. De gewassen op akkerbouwgronden kunnen ook anders worden ingevuld, zoals strokenteelt. Dit is het telen van gewassen in verschillende stroken. Hierdoor kunnen de gewassen van elkaar profiteren, de biodiversiteit neemt toe en er worden weerbare productiesystemen gecreëerd, dit in het belang van voedselproductie en herstel van biodiversiteit. Wij juichen deze ontwikkeling toe en het recentelijk geopende Foodlab draagt bij aan verdere innovatie, educatie, beleving en kennisoverdracht. Een goede samenwerking met de Wageningen Universiteit en Research is belangrijk.

De stikstofproblematiek treft de boeren ook in de Hoeksche Waard, vooral in de directe omgeving van Natura2000 gebieden. Hierdoor zullen sommigen eventueel hun bedrijf willen stopzetten of een doorontwikkeling realiseren die past in de omgeving van deze kwetsbare gebieden.

Daarom wil de ChristenUnie:

- De landbouw erkennen als de drager voor meer biodiversiteit.
- Meer bloemrijke gras- en akkerranden stimuleren.
- Toerisme bij agrarische bedrijven stimuleren om kennis te laten maken met bewoners waar het voedsel vandaan komt.
- Snippergroen in wijken en dorpen wordt aangeboden aan bewoners.
- Akkerbouwgebieden met meer natuur versterken, o.a. door het inrichten met singels, (landschapselementen), natuurvriendelijke oevers en akker- en bloemenranden.
- Dat de gemeente beleid ontwikkelt voor vrijkomende agrarische gebouwen en vrijkomend land. Landbouwondernemingen moeten ruimte krijgen voor investeringen in moderne en duurzame bedrijfsvoering. Zij krijgen ook ruimhartig ruimte voor nevenactiviteiten als landschapsonderhoud, toerisme en verkoop van streekproducten.

7.2 Ruimte voor de boer om er zijn boterham te verdienen

Verschillende private en publieke partijen beheren en onderhouden een groot deel van het (cultuur)landschap. Daar zijn we blij mee. Maar tegelijk vinden wij dat een agrariër, LTO-Noord, ecologen en terreinbeheerders zoals Staatsbosbeheer, Hoekschewaards Landschap en Natuurmonumenten beter met elkaar moeten samenwerken. De agrariër kan een goede natuurbeheerder zijn en worden, die dan betaald krijgt voor inrichting en onderhoud van het landschap.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat er een beter verdienmodel voor de agrarische sector komt. Het belang van Europese subsidie en samenwerking vanuit de gemeente, provincie en het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit kan eraan bijdragen om dit proces te versnellen in het belang van de biodiversiteit.

7.3 Voldoende groen, vitale ecosystemen met een gezonde biodiversiteit

Groen draagt bij aan een prettige leefomgeving en heeft een belangrijke recreatie- en ontmoetingsfunctie. Groen is ook noodzakelijk voor de afvoer van regenwater en goed voor vogels en insecten.

Daarom wil de ChristenUnie

- Meer groen in wijken en dorpen: inwoners aanmoedigen hun tuin en daken met meer groen aan te leggen (minder tegeltuinen).
- Dat de gemeente Hoeksche Waard, gelet op klimaatverandering, ook meer bossen aanlegt en meer solitaire bomen plant langs polder- en dijkwegen. Tiny forests en kleinschalige bosjes worden nu aangelegd. Hier heeft de ChristenUnie regelmatig voor gepleit tijdens de algemene beschouwingen en zijn wij blij dat deze handschoen is opgepakt.
- Meer solitaire bomen in het landschap en prachtige (hout)singels aanleggen.

7.4 Respectvol onderhoud openbaar groen, maaien en bestrijden

Het onderhoud van openbaar groen is een verantwoordelijkheid van de gemeente. Het belang van ecologisch natuurvriendelijk maaibeheer buiten de bebouwde kom is echt een ChristenUnie standpunt. Wij hebben hier het afgelopen jaar bij het vaststellen van de groenbeheerplannen een motie voor ingediend, welke is uitgevoerd en vertaald naar nieuw beleid. Onderhoud moet goed gebeuren met oog voor natuur, biodiversiteit, uitstraling en veiligheid. Inwoners kunnen hieraan meewerken.

Daarom wil de ChristenUnie

- Speciale aandacht vragen voor de gemeentelijke begraafplaatsen: deze moeten goed en respectvol onderhouden worden, ook als het extra inspanning vraagt.
- Natuurlijk begraven faciliteren en stimuleren.
- Een goed ecologisch natuurvriendelijk maaibeleid, dat enerzijds de variatie in planten en bloemen bevordert maar anderzijds ook zorgt voor de bestrijding van ongewenste exoten zoals Berenklauw, Jacobskruiskruid en Japanse duizendknoop.

7.5 Openbare ruimte stimuleren met dorps- en wijkbudgetten

Een aantrekkelijke woonomgeving verhoogt het woonplezier. Daarom is het belangrijk om inwoners te betrekken bij de inrichting van de buurt. Binnen de Omgevingswet zijn daar mogelijkheden voor en met leefbaarheidsbudgetten kunnen plannen ontwikkeld en uitgevoerd worden.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Inwoners betrekken bij inrichting van de buurt! Een dorps- en wijkbudget geeft inwoners extra ruimte om ook op langere termijn in de buurt mogelijkheden en activiteiten in stand te houden. Zelfwerkzaamheid van bewoners bij activiteiten en bij onderhoud van openbaar groen, kan worden beloond door verhoging van het dorpsbudget, als stimulans voor betrokkenheid en
- Inzetten op veiligheid voetpaden en een nette uitstraling.

7.6 Natuurbeleving in het buitengebied

De Hoeksche Waard heeft prachtige buitendijkse gebieden met waardevolle natuur en cultuurlandschap.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Zich inzetten voor op elkaar aansluitende wandel- en fietspaden. Fietsroutes en dorpsommetjes geven zo de mogelijkheid voor ontspanning dichtbij huis in de buitenlucht en meer natuurbeleving. Langs deze wandel- en fietspaden is behoefte aan picknicktafels en bankjes.
- Meer vrijliggende fietspaden op de dijken en in buitendijkse gebieden.

Hoofdstuk 8 Participatiewet, werk, inkomen, schuld en armoede

8.1 Werk en inkomen

Het hebben van werk, in wat voor vorm dan ook, is belangrijk voor elk mens. Je kunt daarin je talenten ontwikkelen en deze worden gezien en gewaardeerd. In de Hoeksche Waard hebben we nog een grote groep mensen die hun talenten niet voldoende kunnen inzetten. Juist ook omdat ze al een lange tijd geen vorm van werk hebben gehad wil de ChristenUnie dat de gemeente zich hiervoor gaat inzetten. Zeker ook in deze tijd waarin er krapte is op de arbeidsmarkt hebben we iedereen nodig. De gemeente moet zich er dus ook voor inzetten dat de arbeidsmarkt zich aanpast aan degene die nog geen werk heeft.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Een hogere uitstroom uit de participatiewet uitkering door meer maatwerk en intensieve begeleiding voor mensen die al langere tijd niet hebben deelgenomen aan welke vorm van werk dan ook.
- Dat de gemeente voor jongeren die een opleiding niet hebben afgerond en nog geen uitkering hebben aangevraagd de 'Matchmaker' inzet. De Matchmaker zoekt deze jongeren persoonlijk op en helpt ze naar een opleiding of naar werk.
- Dat bedrijven en organisaties actief benaderd worden om mensen aan het werk te helpen.

De ChristenUnie wil ruimhartig zijn voor mensen die afhankelijk zijn van een uitkering. De afgelopen jaren is eraan gewerkt om steeds meer maatwerk te verlenen. We willen dat de komende periode versterken en uitbreiden. Elk mens is uniek, dus als een unieke oplossing nodig is, dan moet deze ook gezocht worden. Dat geldt ook voor mensen die nog(!) geen uitkering hebben.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat maatwerk en persoonlijke aandacht voor elk mens het uitgangspunt is.
- Voor mensen die dreigen in de uitkering te komen ondersteuning bieden via HWwerkt!.
- Gebruik maken van de zogenaamde Klantreis waarin medewerkers van de gemeente leren hoe het contact met de gemeente wordt ervaren.

8.2 Armoede en schulden

De ChristenUnie is blij dat door haar deelname aan het college armoede ruime aandacht heeft gekregen in de Hoeksche Waard. De goede ontwikkeling is ingezet en moet in de komende periode verder doorgezet worden. Vroegtijdige signalering van armoede en schulden is belangrijk. Het feit dat er ook in de Hoeksche Waard 'stille' armoede is, waarbij ook kinderen betrokken zijn, is onverteerbaar. Er zijn veel mensen aangewezen op de voedselbank. Ook de gevolgen van de stijgende gasprijzen spelen een rol: we kunnen letterlijk niemand in de kou laten staan.

De toeslagenaffaire heeft ons geleerd dat inwoners vermalen kunnen worden in de ingewikkelde en soms wonderlijke regels van de overheid. En daar zijn kwetsbare mensen snel de dupe van. Dat mag niet. We willen maatwerk: kijken naar de persoon en zijn situatie in plaats van het strikt uitvoeren van regels. De vindbaarheid van de regelingen die de gemeente heeft, blijft een belangrijk aandachtspunt. Het hebben van schulden levert veel stress op en leidt vaak tot geestelijke en lichamelijke klachten. Aanpak van schulden heeft dus altijd haast. Het succes van Team Vroeg Eropaf is daarin in de eerste maanden bewezen. Dit team bezoekt mensen met dreigende schulden. Door persoonlijke aandacht wordt erger voorkomen.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat er voldoende geld en middelen beschikbaar zijn om armoede tegen te gaan.
- Voortzetting van Team Vroeg Eropaf en daar waar nodig uitbreiding.
- Financiële steun en/of steun in natura voor de Voedselbanken, totdat deze overbodig zijn.
- Meer gebruik laten maken van sociaal raadslieden die goed bekend zijn bij inwoners en bij wie mensen altijd terecht kunnen en die het voor deze mensen opnemen.
- Onder andere scholen en sportverenigingen vragen alert te zijn op signalen van armoede en schulden bij kinderen en deze te melden bij het wijkteam.
- Dat werkgevers en kerken worden betrokken bij het signaleren van armoede en schulden.
- Het gebruik van regelingen van de bijzondere bijstand en het Jeugdsport- en Cultuurfonds bevorderen.
- Ontwikkelingen op het gebied duurzaamheid kosten geld. De gemeente zorgt ervoor dat ook minima mee kunnen doen en kunnen profiteren van een lagere energierekening.
- Dat het taboe op armoede en schulden bespreekbaar wordt gemaakt.
- Als mensen recht hebben op regelingen, dit zo veel mogelijk automatisch wordt uitgekeerd.
- In de Hoeksche Waard een plan maken waarbij werkgevers, die te maken hebben met werknemers met schulden, in samenwerking met de gemeente hun werknemers kunnen ondersteunen.
- De uitkering van maatschappelijke participatie van €102,- naar €150,- verhogen.
- De individuele inkomenstoelage na 1 jaar laag inkomen verstrekken in plaats van na 3 jaar.

Hoofdstuk 9 Wonen

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. De behoefte aan sociale huurwoningen en betaalbare huurwoningen in de vrije sector is groot. De ChristenUnie wil dat de gemeente Hoeksche Waard met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw.

De ChristenUnie knokt voor de kansen van starters, alleenstaanden en jonge gezinnen, voor waardig wonen voor ouderen, voor betaalbaar en duurzaam wonen voor iedereen.

Ecologische, economische en demografische ontwikkelingen maken het mogelijk en noodzakelijk dat er een omslag komt: van sloop en nieuwbouw naar hergebruik van panden, van bebouwen van de open ruimte naar hergebruik en herstructurering van reeds bebouwd gebied. De gemeente Hoeksche Waard zal duidelijke keuzes moeten maken. Ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waar inwoners bij moeten worden betrokken, want het gaat tenslotte over de kwaliteit van de eigen leefomgeving.

9.1 Beschikbare woningen

Het woonbeleid van de gemeente Hoeksche Waard moet zijn gebaseerd op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er daarbij 'out of the box' wordt gedacht.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Kleinschalige woningbouwlocaties bij elke woonkern in de gemeente.
- Een onderzoek of er plaatsen kunnen worden gecreëerd voor (meer) woonboten.
- (Particuliere) initiatieven omarmen voor het realiseren van woonvormen voor senioren.
- Hergebruik van alle leegstaande gebouwen. Dat leegstaand gemeente-vastgoed in samenspraak met de gemeente beschikbaar wordt gesteld als startup co-working spaces, die met behulp van collectieve huurovereenkomsten aantrekkelijk zijn voor startups om te gebruiken en voor mogelijke huisvesting van jongeren. Te denken valt hierbij aan het oude gebouw van het Actief College in Oud Beijerland en het voormalige gemeentehuis in Piershil.
- Dat er doorstroom makelaars en doorstroom premies komen om mensen van een relatief ruim huis naar een meer passende woning te begeleiden. In aanvulling daarop willen we nadenken over 'bouwen voor leegstand'. Sommige ouderen wonen nu alleen in een grote eengezinswoning. Als we nu volop gaan bouwen, hebben we over 5-10 jaar lege woningen achter de nieuwbouw.
- Dat we bij het ontwikkelen van nieuwbouwplannen het dorps karakter van de dorpen behouden.

9.2 Woningen voor ouderen

De ChristenUnie wil dat de gemeente Hoeksche Waard de komende periode fors gaat investeren in (aangepaste) woningen en gemeenschappelijke woonvormen voor onze ouderen. Collectieve woonvormen zijn belangrijk omdat ze zorgen voor onderling contact, gezelschap en burenhulp. Ook bevordert het realiseren van voldoende woningen voor ouderen de doorstroom op de woningmarkt.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat er in de Hoeksche Waard ruimte komt voor woonzorgprojecten maar ook voor meergeneratiewoningen, inclusieve wijken en hofjes.
- Dat er in gemeente Hoeksche Waard geen belemmeringen zijn voor collectieve woonvormen voor senioren ('knarrenhofjes') en gemengd wonen.

- Zoveel mogelijk levensloopbestendige woningen bouwen, waardoor men langer in het eigen huis kan blijven wonen.

9.3 Betaalbare woningen, ook voor jongeren

Wonen is voor woningeigenaren die al decennia een huis bezitten meestal goed betaalbaar, echter voor jongeren en huurders in de vrije sector is betaalbaar wonen in onze gemeente een heel ander verhaal. Daar maken we ons grote zorgen over.

Betaalbaar starten: starters moeten in gemeente Hoeksche Waard hun wooncarrière kunnen beginnen. We willen de schaarste eerlijk verdelen en een deel van de te bouwen en vrijkomende sociale huurwoningen reserveren voor starters, die op hun beurt doorstromen zodra hun inkomensniveau dat toelaat.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Zich inzetten om starters ruimte te geven op de woningmarkt. Naast de startersleningen wordt er gezocht naar nieuwe instrumenten zoals bijvoorbeeld Duokoop (de koper koopt alleen de woning en niet de grond) en koopgarant (kopen met korting via HW Wonen).
- De mogelijkheden onderzoeken voor 'duo-wonen': jongeren en senioren delen een te grote (senioren)woning, zodat jongeren een woonstart kunnen maken en er tegelijk sprake is van een bepaalde mate van ondersteuning voor de oudere(n).
- In het verlengde hiervan het splitsen van grotere gezinswoningen, die nu slechts door één of twee mensen bewoond worden, stimuleren en faciliteren.
- Dat bij nieuwbouwprojecten een standaard vast te stellen percentage woningen speciaal voor starters wordt gebouwd, tegen een zo aantrekkelijk mogelijk tarief.
- Dat, als de markt het niet oppakt, de gemeente zelf het initiatief neemt tot het bouwen van betaalbare woningen voor jongeren.

Hoofdstuk 10 Mobiliteit

10.1 Veilige routes

We fietsen naar school, rijden naar ons werk, willen even wandelen in de natuur of nemen misschien de toekomstige trein met een goede ontsluiting vanaf busstation Heinenoord naar een concert in de stad. Verschillende overheden zoals provincie, Rijk, gemeente en het waterschap zijn bevoegde gezagen.

Iedereen moet veilig over straat kunnen. In buurten en dorpen moeten de loop- en fietsroutes goed en veilig zijn. Stoepen moeten goed begaanbaar zijn voor mensen met rollator of rolstoel, evenals opstapplaatsen voor de bus.

Ook buiten de bebouwde kom moet veilig gefietst en gewandeld kunnen worden. De fietsroutes van schoolgaande jongeren en de verkeerssituatie rond de scholen vragen blijvend voldoende aandacht. De ChristenUnie vindt het van grote waarde dat burger zo lang en goed mogelijk mobiel is. Dit draagt bij aan levenslust en kan sociaal isolement voorkomen. Mobiliteit verbindt; het project Wielewaal in Strijen, Puttershoek, Maasdam en 's-Gravendeel is een prachtig initiatief voor ouderen die met een elektrische golfkar kunnen worden opgehaald voor een boodschap of afspraak.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat het project Wielewaal binnen de bebouwde kom en dorpen verder wordt uitgebreid.
- Aandacht voor betere voorlichting over het appen op de fiets.
- Dat fietsroutes naar school worden uitgerust met "slimme verlichting".

10.2 Vrijliggende fietspaden en goede aansluiting fietssnelweg

Wij als ChristenUnie zijn voor het doortrekken van de fietssnelweg uit de Randstad en pleiten voor een goede aansluiting van lokale fietspaden op deze fietssnelweg. Per fiets of e-bike naar school/universiteit of werk is niet alleen gezond maar ook goed voor het milieu.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Ruimere en vrijliggende fietspaden voor meer toeristisch-recreatieve mogelijkheden, die dan gelijk ook meer geschikt en dus veiliger zijn voor scootmobiel en e-bike. Dit is iets om bij nieuwe plannen en herstructurering mee te nemen.
- Het fietspad Strijen-Oud-Beijerland v.v. waartoe tijdens de start van de herindeling vanuit de gemeente Strijen besloten is, zo spoedig mogelijk realiseren.
- Zich sterk maken voor het realiseren van het Tiengemeten Pad, de toeristische fietsroute vanuit Rotterdam via Piershil naar Tiengemeten. Bijkomend voordeel is dat fietsers geen gebruik meer hoeven te maken van de drukke Sluisjesdijk/Zwartsluisje.

10.3 Met de auto

De ChristenUnie ziet graag snelle, goede en veilige provinciale- en randwegen om dorpen heen, die dijken ontzien. Het zware verkeer in de dorpen en buurten neemt toe door de vele nieuwe bouwactiviteiten, zoals in Numansdorp en de agrarische activiteiten op onze dijkwegen. We zien erop toe dat er alles aan gedaan wordt de werkzaamheden verkeersveilig te laten verlopen en dat de overlast voor inwoners binnen de perken blijft.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat het zware verkeer de snelheid moet aanpassen op de dijkwegen om de leefbaarheid te bevorderen. Oftewel: weegt een voertuig meer dan 5 ton dan geldt de maximale snelheid van 30 kilometer per uur.
- Een snellere en betere verbinding vanaf Numansdorp naar Goudswaard, zoals reeds deels in planvorming is opgenomen.
- Een randweg vanaf de rotonde Schelpweg naar Strijensas, als een significante verbetering van de leefomgeving van de dijkbewoners.
- Een slimmer gebruik van de N217 van Oud-Beijerland tot Heinenoord. De N217 wordt dan een stuk veiliger en zorgt dan voor een betere doorstroming naar de A29. Er moet goed gekeken worden hoe het verkeer vanaf de N217 zo goed mogelijk kan worden gespreid over de verschillende toegangswegen naar de dorpen en buurten. Goede ontsluiting van het lokale wegennet (vorkenstructuur) is van groot belang.
- Een snelle aanleg van de randweg Klaaswaal.
- Dat de Haringvlietbrug sneller wordt gerenoveerd, 2 jaar wachten is geen optie.

10.4 Openbaar en Publiek Vervoer

Het Openbaar Vervoer als goed alternatief! De ChristenUnie zou graag zien dat het Openbaar Vervoer een steeds grotere concurrent wordt van de auto, zowel qua tijd, kosten als comfort.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Het OV heeft milieuvoordelen die nog vergroot kunnen worden: we zetten in op 'schone' bussen, liefst elektrisch of met waterstof aangedreven.
- Voor iedereen, al of niet in het bezit een auto, moet het OV een overweging zijn voor regio ritten of reizen verder het land in.
- Dat over het algemeen niet alleen de grote maar ook kleine dorpen goed bereikbaar zijn.
- Lijn 680 weer in ere te herstellen en doortrekken naar treinstation Barendrecht, wat nog steeds niet is gerealiseerd. Als ChristenUnie hebben wij verschillende moties hierover ingediend.
- Meer P+R-plekken inrichten. Nu zijn ze bijna allemaal verwijderd rondom knooppunten.

10.5 Verbetering OV-knooppunten

De OV-knooppunten geven een goede aansluiting van buslijnen op elkaar en met de taxi word je van huis opgehaald of afgezet.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat elk vervoersknooppunt voorzien moet zijn van voldoende parkeerplaatsen. Denk aan busstation A29 Numansdorp, waar in het najaar 2021 op voordracht van de ChristenUnie nieuwe parkeerplaatsen zijn gerealiseerd.
- Pleiten voor en steunen van experimenten met elektrische deelauto's, scooters en fietsen. Op termijn kan dit de bereikbaarheid en leefbaarheid in de kleine dorpen verbeteren. Duurzaamheid Gelden bieden goede mogelijkheden om deze experimenten te financieren.

10.6 Vervoer kwetsbare groepen

Via de zorgklokken kan informatie en toegang tot Wmo-vervoer geregeld worden voor mensen die slecht ter been zijn of een andere beperking hebben. Gebruikers moeten bekend zijn met het totale pakket aan publiek vervoer (buurtbus, Wmo- en taxi). Zie boven Wielewaal-project voorbeeld.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Goede samenwerking tussen alle partijen om vrijwilligers, privaat- en publiek vervoer en het OV te verbinden, eventueel via een digitaal platform.

Hoofdstuk 11 Kunst, cultuur en sport

11.1 Kunst en cultuur

Kunst, cultuur en creativiteit verrijken het leven en de samenleving. De Hoeksche Waard kent een rijke muziektraditie met veel actieve verenigingen, die we moeten koesteren. De gemeente vervult een belangrijke rol als subsidieverstrekker, opdrachtgever en hoeder van ons culturele klimaat en erfgoed. Het is belangrijk dat er een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur is, met name voor jongeren. Door amateurkunsten zoals muziek, toneel of dans te beoefenen ontdekken zij hun creatieve talenten. Kunst en cultuur moet voor iedereen toegankelijk zijn en iedereen moet kunnen meedoen: jong en oud, arm en rijk.

De Hoeksche Waard kent een rijke, lokale geschiedenis in woord en beeld, die ook in het onderwijs aandacht moet krijgen.

De bibliotheek is voor veel inwoners van de Hoeksche Waard de toegang tot boeken, informatie, een cursus en ontmoeting. Ook is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers.

Erfgoed en monumenten zijn beeldbepalende elementen in onze dorpen en moeten we zoveel mogelijk behouden.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Cultuur in de breedte; bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. Vandaar dat het sport- en cultuurfonds brede aandacht moet krijgen.
- Bevordering van het bibliotheekbezoek voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers.
- Dat sluiting van buurt- en dorpsvestigingen van bibliotheken wordt voorkomen.
- Multifunctionele benutting van gebouwen, om het gebruik te optimaliseren, maar ook om dwarsverbanden tussen scholen, verenigingen, kinderopvang, bibliotheken en muziekscholen en zorginstellingen te versterken.
- Stimulering van samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen.
- Een kritische beoordeling van investeringen in dure cultuurgebouwen op de noodzaak en financiële haalbaarheid op lange termijn.
- Afstemming van het accommodatiebeleid met omliggende gemeenten, met als doel de cultuurdeelname te versterken.
- Dat er zorgvuldig wordt omgegaan met gebouwen, monumenten, objecten en archieven uit de lokale/regionale geschiedenis.
- Dat, voor het financieel ondersteunen van onze musea, zoals het Museum Hoeksche Waard, het Rien Poortvliet Museum op Tiengemeten, het museum in Strijen en archieven, de gemeente samenwerking zoekt in de regio en bij derde (particuliere) partijen.

11.2 Sport

Bij sporten staat plezier voorop. Daarom kiest de ChristenUnie voor een toegankelijke sportwereld waarin iedereen kan meedoen. We stimuleren de breedtesport in de Hoeksche Waard. Jong, oud, mindervalide, arm, getalenteerd of gewoon gezellig met elkaar; voor iedereen moet sport beschikbaar zijn.

Sport stimuleert lichaam en geest tot optimale prestaties en bevordert een gezonde en vitale samenleving. Daarom is het nodig om ook in de toekomst voldoende sportfaciliteiten te hebben; van openbare beweegplekken tot sportparken en sportaccommodaties.

Het is goed voor kinderen dat ze leren dat bewegen leuk is, om doelen te stellen en samen te werken in een team. In de Hoeksche Waard nodigen ook de verschillende fiets-, vaar-, wandel- en hardlooperoutes en veilige 'ommetjes' uit tot bewegen en meedoen.

Daarom wil de ChristenUnie:

- Dat via het sport- en cultuurfonds wordt gestimuleerd dat sport beschikbaar is voor iedereen, ook voor kinderen uit gezinnen met een kleinere portemonnee. Zo kan elk kind voor het eind van de basisschool over een zwemdiploma beschikken.
- Stimulering dat minima, ouderen, mensen met een beperking en mensen die nog niet sporten meer gaan bewegen.
- Dat bij de bouw van nieuwe wijken plaats ingeruimd wordt voor zoveel mogelijk beweegplekken in de openbare ruimte. Voor mensen van alle leeftijden, met of zonder een beperking.
- Dat wijken de mogelijkheid krijgen (wijkbudget) om naast kinderspeeltoestellen te kiezen voor openbare fitnessapparaten.
- Dat laagdrempelige sport- en beweegprojecten voor ouderen worden opgezet.
- De focus van gemeente Hoeksche Waard leggen op de breedtesport, op sport voor iedereen, dichtbij en betaalbaar.
- Alle verenigingen op een eerlijke en financieel passende manier bedienen. Daarbij wordt rekening gehouden met een goede spreiding van sportvoorzieningen over onze gemeente.
- Ontmoediging van roken en alcoholgebruik bij speelvelden en in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten, en dat er een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen wordt opgesteld.